

Stanislav
Biler

~~DESTRUKCE~~

Destrukce

Vyšlo také v tištěné verzi

Stanislav Biler

Destrukce – e-kniha

Copyright © Druhé město – Martin Reiner, 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Stanislav
Biler

~~DESTRUKCE~~
~~DESTRUKCE~~

Stanislav
Biler

DESTA

BRNO 2021

Druhé město
Brno 2021

© Stanislav Biler, 2021

Illustration © Marie Butula Cichá a Meda Butulová, 2021

© Druhé město — Martin Reiner, 2021

ISBN tištěné knihy: 978-80-7227-869-5

ISBN ePUB: 978-80-7227-717-9

ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7227-718-6

ISBN PDF: 978-80-7227-719-3

2.

Kořeny. Rodná zem. Poctivá práce. Nový život. Procházím prokřehlý po zmrzlém poli a myslí mi táhnou úvahy o této nové situaci. Nebylo to jednoduché, vzdát se úplně všeho a začít úplně znovu. Opustit město a přátele. Odstěhovat se na druhý konec země.

Město mě ubíjelo, říkám si. Přátel jsem moc neměl, uvažuji. Tahle země ani není moc velká, napadá mě. Možná jsem se ani ničeho nevzdal, děším se. Utekl jsem.

Nelze řešit složitou rovnici od prostředka. Začít se musí od začátku. Tak jsem se i já vrátil na začátek. Na venkov. Do světa, kde dva plus dva jsou pořád ještě čtyři a žádné neznámé zde neexistují. Do světa, kde lidé žijí spolu a pro sebe a nikoli vedle sebe a proti sobě. Do světa, kde je stále ještě jasné, co je dobro a zlo.

Nasávám z plných plíc nezkažený venkovský vzduch. Poctivou směs spáleného hnědého uhlí a věcí, které by snad hořet ani neměly. Na okraji pole se rýsuje

budova základní školy. Školy, ve které se učí elementární věci. Věci, o kterých můžeme hovořit s jistotou, stejně jako na venkově můžeme žít s jistotou. Dvě a dvě jsou čtyři a muž souloží se ženou. Heisenbergův princip neurčitosti a homosexualita nechť zůstanou ve městě. Horizont událostí hřebík do trámu nezatlouče a penetrace alternativních tělesných otvorů k početí nepovede. Na venkově má svět tři rozměry a čas plyne všem stejným tempem.

Opakuji si základní věci a zároveň se jim snažím uvěřit. Nepochybovat. Pokud jsem žil špatně, budu teď žít dobře. Tehdy jsem žil tak a teď budu žít naopak.

Na základní škole se učí základní věci, říkám si a přemýšlím, čím bych měl začít svůj první den. Uprostřed roku, a přesto na začátku. Rozhlížím se po dechberoucí kráse okolní krajiny, která se skrývá pod těžkou dekou smogu. Les, půda, škola. Pár desítek centimetrů úrodné země nás dělí od smrti. Nohy mi mrznou na zmrzlém poli a já s čím dál větší silou zaháním vtíravou otázku, jaký má mít tohle všechno vůbec smysl. Běžím a doufám, že zapomenou, ale klopýtnutí a náraz obličejem do zmrzlé půdy mi připomenou, že nakonec jsem to já sám, kdo raději zakopne, než aby skutečně utekl nebo někam doběhl. Nakonec vše doběhne mě. Táhnou za sebou svoje životní haraburdí, a čím rychleji běžím, tím hlasitěji mi připomíná minulost. Pokud mu chci utéct, musím se pomalu a tiše plazit. Takřka se nehýbat. Nedýchat.

Sbíráám ze země svůj rozbitý obličej. Špinavý a od krve. Takový je život, říkám si. Hledím na zmrzlé pole, na němž není ani stopa po mém pádu, zato můj obličej je plný stop zmrzlého pole. Přemýšlím, jak si zachovat důstojnost. Odplivnu si.

Odchod jsem plánoval dlouho. Pokud nastala libovolná nesnesitelná situace, říkal jsem, už je mi to jedno, já odsud stejně brzy zmizím, vždyť se to nedá vydržet, odejdu z města někam, kde se dá dýchat, kde člověk nenarazí do samých zdí, vzpomínám, zatímco dýchám spálené hnědé uhlí a věci, které by hořet raději ani neměly. Tvář mi hyzdí stopy zmrzlého pole.

Odchod jsem plánoval dlouho. Dlouho jsem o něm mluvil. Každému jsem říkal, brzy odejdu. Byl jsem velmi přesvědčivý. Nakonec jsem přesvědčil i sám sebe. Po jisté době si mnozí dokonce mysleli, že jsem již odešel. Copak ty tady? Na návštěvě? ptali se mě ti, kdo mě potkávali. Nemusel jsem již nikomu vysvětlovat, proč chci odejít. Ve vzduchu visela otázka jiná: Proč jsem ještě tady?

Když se pak děly jisté nesnesitelné věci, nebyl jsem to já, kdo říkal, že stejně brzy odejdu. Byli to oni druzí, kdo říkali, tobě to už může být jedno, stejně brzy odejdeš, budeš mít klid. Situace se stala do té míry neúnosnou, že už všem byla trapná má pouhá přítomnost. Byl jsem natolik přesvědčivý, že jsem nakonec odejít prostě musel. Žít s myšlenkou na útěk bylo jednoduché. Nic nebylo vážné ani opravdové, vše bylo jen dočasné a nezávazné. Ale co teď?

Tady na vesnici je všechno jednoduchý. Todle je škola a v tý se učí. Těmihle dveřmi se vchází a pak také vychází, tady jsou schody a po těch se chodí nahoru a pak zase dolů, no a tady za těmito dveřmi je váš kabinet. Je to všechno tak jednoduchý, jako že dvě a dvě jsou čtyři. Není jenom váš. Zas tak jednoduchý to není, vaše kolegyně si asi někam odběhla, nevím kam, to se jí pak můžete zeptat, ono je dnes vlastně volno, tak proto tady není, já jsem si říkal, že jsou ti švábi nějak potichu.

Pojďme teď ke mně do kanceláře podepsat papíry. Šel jsem za ředitelem školy, ale k mému překvapení jsme dveře s nápisem ředitelna minuli a mířili k východu. Přešli jsme rozpraskaný betonový plácek a stanuli před zelenými vraty budovy, která snad mohla být garáží. Zámek povolil, vrata zavržala, prostor dílny a mnoha věcí, které nejspíš bylo někomu líto vyhodit, zalilo světlo poblíkávajících zářivek.

Kampak jsem to dal, přemítá ředitel a otevírá šuplík pracovního stolu. Tady mi to podepište, podává mi pracovní smlouvu potřísněnou skvrnami od oleje. Pak ještě smlouvu o pronájmu domu. Podepisuji v chvatu. Tak, to bychom měli, říká mi ředitel a odhazuje smlouvy do kartonové krabice, ve které zahlédnu žluť starých novin a vykukující stehno z obálky magazínu Leo. Jak máte učit, snad víte, děti jsou všude stejný, a kdybyste cokoli potřeboval, kolegyně vám řekne co a jak. Mě najdete tady všude kolem, ale proč byste mě hledal? položí mi ředitel otázku způsobem, jako by snad opravdu čekal odpověď. Tak já my-

slím budu pokračovat v práci mého předchůdce, jak nejlépe dovedu, snažím se prolomit ticho spíše ze zvyku, než že by mi skutečně vadilo.

To přece nejde, odpovídá udiveně muž s propadlým hrudníkem a vyhřezlým břichem.

...a proč by to nešlo?

Protože je mrtvá.

...to jsem nevěděl, já myslel, že jen odešla na jiné místo.

Je mrtvá.

...to je mi líto.

Vy jste ji znal?

...ne, neznal, nevěděl jsem, že to byla žena, co se jí stalo?

Zemřela, někde bych tady našel její pracovní smlouvu, jestli ji chcete vidět.

...to myslím není nutné.

Určitě ji tady mám, říká ředitel a vytahuje z krabice nejprve mou smlouvu a pak střídavě staré noviny a staré pornočasopisy. Vidíte, tady, podává mi zašlé špinavé dokumenty a světlo zářivek se mu odráží od lysé hlavy.

...to ale není smlouva, říkám v naději, že se to všechno nějak vysvětlí.

Ne, to je záruční list na křovinořez, vidíte, záruka skončila před pěti lety, pokud se rozbije, budeme muset opravu sami zaplatit, možná už ani nepůjde opravit a my budeme muset koupit nový, ale za co? Kdo nám ho koupí? Když nebudeme sekát zahradu, celá zaroste, nakonec pohltní školu. Viděl jsem dokument

o městě, které lidé opustili, celé město pohltil prales a po chrámech a školách se dnes prohání opice, říká mi s narůstajícím rozčilením v hlase ředitel. Stačí hrozně málo, pokračuje ředitel, aby se celý svět zhroutil. Jeden rozbitý křovinořez a svět se zhroutl jako domino, usedá ředitel s třesoucím se hlasem na stoličku, ze stolu bere archivní výtisk magazínu Leo a pomalu jím listuje. Jeho dech se zklidnil a v rysech povolilo napětí. Snažím se rozloučit, ale nereaguje. Odcházím. Snad mi kolegyně bude takovou oporou, jakou sliboval, říkám si, zatímco za sebou zavírám zelená vrata garáže. Vzhlednu k budově školy, která vypadá, že ji slepil z několika částí jakýsi roztržitý bůh. Jako když dítě staví domeček z lega a průběžně mění účel stavby. Tuhle školu myslím nikdo nepostavil jako školu. Na jejím průčelí se vine několik prasklin.

3.

Stojím v kuchyni u okna. Hledím vstříc krvavé záři. Upíjím temné kafe. Slunce se odráží od rudé fasády školy. Na cestě poletuje ve větru leták. Temnota existuje jen proto, že nevnímáme světlo, které ji prozařuje. Cítím chladný vzduch profukující škvírami starých oken. Leták stojí v prostoru a kolem něj poletuje svět. Říkáme, že na něco upíráme zrak, jako by to byl magický paprsek v naší moci. Zatímco jen na-

stavujeme sítnici vlnám viditelného spektra světla jako pochodující radary s bizarními končetinami.

Náš mozek skládá z dotyků částic světla důvěrně známé kontury světa s vynecháním všech detailů zbytečných pro život zvířete, pomyslel jsem si a upil z hrnku trochu té omamné tekutiny. Ale jak můžu vědět, vyděsil jsem se náhle, že to, co vidím, skutečně takto existuje? Pozoruju hladkou desku stolu, bílou stěnu a napnutou slupku jablka. Víím velmi dobře, že pod mikroskopem by z této spojitě hladké vrstvy světa nezbylo vůbec nic. Svět takto nevypadá, přesto ho tak vidím. Všechny mé soudy o světě vychází ze lži. Svět se jeví jako dětská malůvka. Pohybují se v dementní parodii skutečnosti, protože skutečnost bych nedokázal pochopit. Hrnek kávy je z poloviny prázdný. Doplním jej vodkou, kterou jsem objevil v lednici. Po chvíli se uklidním. Než usednu na židli, ohmatám ji. Abych se ujistil, že skutečně existuje.

Benefit: Obecní dům k dispozici, zněla položka v kolonce Nabízíme, inzerátu, který mě přitáhl až sem, vzpomínám si u stolu. Vlastní dům se zahradou, jistota a pevné základy. Takový má být život, říkám si a nasávám život plesnivých zdí. Kuchyně. Stůl u okna s výhledem na školu. Nad ním žárovka v objímce trčící ze stropu. Dvě židle. Zašlá kuchyňská linka. Vedle kuchyně pokoj, snad obývací. Zaprášený lustr. Jedno okno směřuje ke škole, to naproti do zahrady za oknem. Stromy v zahradě zatím bez listí, ale to se brzy změní, těším se. Mezi okny zašlá pohovka. U ní

konferenční stůl. Jedna police na zdi. Naproti u dveří úzká knihovna zející prázdnotou. Dveře do posledního pokoje. Ložnice. Jednolůžková postel. Jedna šatní skříň. Okno ke škole. Odtáhnou postel do obývacího pokoje. Po chvíli váhání ji přisunu do rohu vedle okna vedoucího do zahrady. Naproti kamnům. Dostřkám šatní skříň z ložnice do obývacího pokoje. Celou cestu úpí a skřípe. Bojím se, že to nevydrží. Napínám všechny své síly. Moc jich není. Z ložnice do obývacího pokoje se táhne vydřená stopa v dřevěné podlaze. Následuje skříň, kterou jsem překryl okno ke škole. Světlo se zpoza ní dere již jen úzkou štěrbinou po pravé straně. Natáhnou se na postel. Hledím do stropu. Ticho. Na chvíli usnu.

Procházím se po zahradě. Nohama šoupu v zetlelém listí. Jako by ho nikdo roky nepohrabal. Pohlédnu do korun holých větví. Svět ve své nahotě se již brzy zahalí do závoje zeleně. Usmívám se. Jsou to tyhle drobné radosti, které dávají životu hloubku a smysl, říkám si.

Tam nemůžete chodit! ozve se. Za plotem vykukuje prošedivělá hlava vychýlená na stranu, tvář zkřivená vztekem, který musel vyrůst z podhoubí tisíců drobných křivd, jak to už u těchto sešlých tváří bývá.

...já se omlouvám, my se neznáme, snažím se o přátelský tón, který však zní až příliš nejistě a zajímkavě, ale já tady bydlím, to je teď moje zahrada, teprve jsem se přistěhoval, říkám muži na vysvětlenou.

Vím, všechno vím, vy jste učitel, máte takové

zvláštní jméno, já jsem starosta, říká mi můj soused starosta.

Rád vás poznávám, říkám muži za plotem a chvíli váhám, zda je možné někoho skutečně poznat, natož během tak krátkého okamžiku. Jak vůbec mohu být rád, že ho poznávám, když ho nepoznávám a neznám, říkám si, zatímco muži třesu rukou a jako v transu opakují, že ho rád poznávám.

Obec je zřizovatelem školy, jak jistě víte, a tedy i vlastníkem tohoto domu a zahrady, jak jistě víte. Takže to není vaše, ale naše. I když ani naše to už vlastně není. Každopádně musím dávat pozor, aby se tomuto majetku nic nestalo, ať už dnes patří komukoli, tomu jistě jako vzdělaný člověk rozumíte, říká mi starosta a já raději zamlčuju, že rozumím máločemu. Co zde vlastně ti lidé pořád dělají? ptám se vyděšeně sám sebe a můj zneklidněný pohled se z nitra obrací k zarudlé tváři souseda, kterou dle svých vlastních slov tak rád poznávám.

Sám vidíte, že vás čeká spousta práce, pouští soused mou ruku. Zahrada není upravená. Stromy jsou přerostlé. Dům, však vidíte sám. Pak vám ukážu, co všechno je třeba udělat. Kolem baráku je pořád spousta práce, to už se nikdy nezastavíte. Já to vím, tenhle dům jsem postavil sám, ukazuje mi soused na obrovský dům. Pořád je na něm co dělat, pořád, opakuje.

Je to velký dům, říkám, abych něco řekl. Jsem rád, že se vám líbí, odpovídá soused a já raději tajím, že se mi jeho dům příliš nelíbí.

Já nepřišel k hotovému, pokračuje starosta obce. Postavil jsem ho sám. Cihlu po cihle. Prohlížím si jeho dům a říkám si, zda těch cihel neměl zbytečně mnoho. A když zrovna neděláte něco na baráku, pokračuje soused v litanii, tak máte zahradu.

To je radost, taková zahrada, snažím se muže rozveselit a již se těším, až se vrátím k chůzi tlejícím listím, protože to je jedna z mála radostí, kterou si v životě dopřávám. Nevím, zda mám raději šustění listí pod chodidly, nebo praskání zmrzlého sněhu. Celý rok se těším, až se listí zbaví zeleně a zřítí se k zemi, kde již čekám já, abych se tou marnotratností přírody procházel. V duchu doby a země, do které jsem se z vůle lidí, jež jsem nikdy nepoznal, narodil, jsem ateista věřící v rozum a lidské poznání. Přesto však, pomyslím si, kdybych byl bůh, stvořil bych svět přesně takhle. S padajícím listím, se sněhem, s oceány omývajícími pláže a uhlazujícími kameny do písku, ze kterého mizí naše stopy na Zemi po několika pohlazeních vln. Kdybych byl bůh, stvořil bych svět přesně tak, jak existuje, a vůbec nic bych na něm neměnil, říkám si a dochází mi, že nejsem nevěřící z rozhodnutí, ale naopak z nerozhodnosti. Pokud se kdysi museli lidé vzepřít a rozhodnout se, že v boha věřit nebudou, já se pro nic nerozhodl. Jsem nevěřící z konformity, aniž bych se tím jakkoli blíže zabýval. Ze stejných příčin věřím v rozum a poznání, říkám si a přepadá mě obava, že nevěřím možná ani v rozum a poznání. Celé tělo se chvěje v obavě, že nevěřím v boha ani v rozum. Natahuji

ruku k plotu, abych se ujistil, že alespoň něco je skutečné.

Radost? pokračuje starosta, pche, to je teprv práce! vrací mě slova souseda z vytržení zpět do jeho reality. To je pořád dokola, nikdy se nezastavíte, kolikrát si říkám, k čemu to je? Já se tady honím, no škoda mluvit, ale vidíte sám, nikde ani lístek. To by se samo neudělalo. Skutečně, na jeho betonové zahradě nikde nevidím ani jeden list, vyděsím se, zatímco na vaší zahradě to je všude samé listí, díváme se společně na mou zahradu, kde je to všude samé listí, uklidňuji se.

Listí padá ze stromů, snažím se zapojit do debaty, jejíž smysl mi uniká a nejsem si ani jistý, v jakém pořadí vět se o dehrává. Které věty zazní a které si jen pomyslím.

Přesně tak, ty stromy ho samy nepohrabou, že, pane učiteli, to musíme my lidé, že? Ony teda ty stromy už jsou stejně k ničemu, staré, ovoce nenesou, to budete muset pokácet.

Já mám rád staré stromy, brzy budou zelené...

...zelené? Proč by měly být zelené? Co tím chcete říct?

...já jen, jejich stín...

...na stín je nejlepší slunečník, z toho nepadá bordel, dáte si ho vždycky tam, kde ho zrovna potřebujete, říká mi soused, jako by to bylo tak jednoduché, vědět, co člověk zrovna potřebuje.

Jednou jsem seděl pod stromem a na hlavu mi spadla hruška, pokračuje starosta. Já mám slunečník,

to vám pak ukážu, takový si taky pořídíte a budete mít klid. Nic vám na hlavu nespadne. Uvidíte sám, že to tak bude lepší. My tady máme všichni slunečníky. Na vesnici se pořád pracuje, člověk je rád, když má chvílku klidu, říká mi soused uprostřed mrtvolného klidu pozdního odpoledne. Uvidíte sám, až to pohrabete, jak vám ta zahrada prokoukne. Pak pořežete stromy, a budete mít klid, zneklidňuje mě soused svými slovy, zatímco se paprsky Slunce letící sto padesát milionů kilometrů prázdnotou vesmíru prodlírají větvemi starých jabloní, aby v rychlosti tří set tisíc kilometrů za vteřinu narazily do povrchu nepohrabané zahrady. Jejich odraz vnímám coby listí, větve či trávu, zatímco ve skutečnosti pozoruji Slunce. Na chvíli mě vyděsí, že je to spíše Slunce, kdo pozoruje nás, dokonce i mě, zatímco tady postávám a koktám jako idiot a nikoli jako vrchol evoluce. Něco mě svědčí na zadku, ale snažím se tvářit důstojně. Raději se chytnu plotu, abych neupadl. Sice se mi zdá, že stojím na místě, ale vím moc dobře, že na místě nestojí vůbec nic. Pokud by rotace Země náhle zrychlila či zpomalila, jistě bych takovou změnu neustál a upadl. Držím se plotu a na chvíli se cítím v bezpečí. Zdá se, že se vše okolo pohybuje stejnou rychlostí. Zatím.

Víte, pokračuje soused, hlavní je, aby spolu lidi vycházeli, mít dobré vztahy se sousedy, to je hlavní. To, co se dneska děje, je šílené. Zůstává rozum stát. Včera jsem viděl, jak vyběhla holka ze školy a běžela jako kluk. Co já bych vám říkal. Stál tady na zahradě takový starý ořech, ale musel jsem ho pokácet. Nebudu

vás zdržovat, máte spoustu práce, říká mi starosta a já si představuji, jaké by to bylo, kdyby se rozum na chvíli zastavil.

Šel jsem se projít vesnicí. Skutečně zjišťuji, že jsou všechny trávníky prosty listí. Byť přeci jen obvykle ne natolik jako u mého nového starého souseda. Na většině zahrad nebyly žádné větší stromy. Na těch, kde stromy rostly, nebylo pod nimi nikde vidět ani jeden list. Snad nad vesnicí bděl starozákonní bůh, který trestal krutou smrtí každého, kdo nechal ležet uhnulý list před tváří boží.

Pokračuji v chůzi přibližnou rychlostí tři kilometry za hodinu. Okolo Slunce se řítíme rychlostí 108 tisíc kilometrů za hodinu. Naše sluneční soustava se pohybuje okolo centra galaxie rychlostí 792 tisíc kilometrů za hodinu. Sám vesmír se rozpíná stoupající rychlostí. Veškerá hmota bude jednoho dne rozptýlena v nekonečném prostoru a celý vesmír se propadne do mrazivé smrti a temnoty. Pohlédnu k nebi. Slunce je za mraky, ale stále tam je, uklidňuji se. Za pět miliard let se změní v rudého obra a zlikviduje veškerý život na Zemi. Nechápu, kde mám za této situace vzít motivaci k hrabání listí. Rozhlédnu se okolo sebe, vidím svět, o kterém vím, že vypadá jinak. Pokrčím rameny. Za chvíli zemřu. Bez jakékoli šance cokoli pochopit, uklidním se. Ale co si do té doby počnu? zneklidní mě otázka, před kterou jsem doufal, že sem uteču.

Rovinatou vesnici jsem prošel asi z jedné poloviny. Na jedné straně byla škola a tedy i já, na protilehlé kostel s vysokou bílou věží, alespoň tak se mi jevila situace z této mé opičí perspektivy, nakolik ji osvětlovalo světlo naší milované hvězdy. Až na několik výjimek jsou všechny domy opraveny, zatepleny, vybaveny plastovými okny a natřeny těmi nejpodivuhodnějšími barvami, jaké jsem kdy spatřil. Přitom se však nestalo, že by se dva odstíny zopakovaly, všímám si. Budu se muset zeptat souseda, zda to není nějaký zvyk či snad vyhláška, co nutí mé nové sousedy natírat domy odstíny, které řezou oční sítnici.

Po chvíli procházení a obhlížení zahrad jsem si všiml, že mě z každého domu někdo pozoruje. Někde se pohne záclona. Jinde žaluzie. Na pozadí oken se míhaly stíny tušených postav. Jistě je trápí stejné obavy jako mě. Chaos vzrůstající s každým naším pohybem a nesmyslnost singularity.

Chtěl jsem působit přátelsky, a tak jsem se v další části procházky soustředil, abych se stále usmíval. Na několik oken jsem zamával, ale nedostalo se mi žádné reakce. Jen v jednom domě ostře zelené barvy se otevřela škvíra ve dveřích. Třeba budu mít možnost seznámit se s někým z místních, s členem obce, již jsem nyní součástí, pomyslel jsem si. Ze dveří vyběhl pes, zpoza nich se ozvalo, vem si ho. Pes se štěkotem seběhl schody. Retrív. Po pár krocích se zastavil. Náhle ulehl a začal si zuřivě lízat varlata, snad aby si tím dodal na vážnosti.

Když jsem se vracel k té plesnivé budově obklopené tlejícím listím, které nyní budu říkat domov, zastavilo vedle mě policejní auto. Služby v této vesnici fungují tak, jak mají, pomyslel jsem si.

Kam jdete? vyštěkl na mě z auta policista.

Jdu domů, odvětil jsem přátelsky a s jistým potěšením, že alespoň na nějakou otázku znám odpověď.

To by mohl říct každý, pokračoval asi čtyřicetiletý policista v ne příliš přívětivém tónu.

Máte pravdu, zamyslel jsem se, něco takového může říct skutečně každý.

Tak vidíte, pane, nemá cenu zapírat, kam jdete?

Víte, já už vlastně nikam nejdu. Tak dlouho jsem mluvil o tom, že odejdu, až jsem nakonec musel jít. S tím je teď konec. Jsem na místě. Tady je můj domov, řekl jsem pohnutým hlasem.

Tady? Tady bydlí starosta, jak se jmenujete?

Já jsem...

Cože? Občanský průkaz, pane.

Nemám, šel jsem se jen projít, nemusím mít u sebe občanský průkaz, dodal jsem přesvědčen, že také touto věcí si mohu být jistý.

Nemusíte, jo? Projít, jo? Dyť ste říkal, že jdete domů, se v tom začínáte zamotávat.

Nejprve jsem se šel projít a nyní už jdu domů, snažím se zachovat klid, byť musím uznat, že v logice strážce pořádku panuje jistý smysl a řád.

Proč jste se teda šel projít, když teď jdete domů, co? To jste mohl rovnou zůstat doma. A od čeho máte tak potlučený obličej?

Já jsem upadl. Na poli, dodávám.

Na poli? Co jste dělal na poli? Vy jste zemědělec?

Ne, pane, já jsem učitel.

Kdybyste byl učitel, proč byste chodil na pole?

Já jsem se byl včera projít a...

Vy se tady procházíte už od včerejška? Dejte mi tu občanku.

Ale já ji u sebe nemám, navíc jsem nic neprovedl, takže není důvod, abyste mě legitimoval.

Slyšels ho? Obrátil se otlý policista na svalnatého kolegu. Tak hele, policista vystoupil z auta, maříte policejní vyšetřování. Mám hlášení od patnácti lidí, že se tady pohybuje podezřelý v černých kalhotách a červené bundě s odřeným obličejem. Nevíte náhodou o někom, kdo tady nosí černé kalhoty a červenou bundu? ptá se mě výhrůžně policista.

To přece není žádný zločin, chodit v černých kalhotách a červené bundě, říkám mu v černých kalhotách a červené bundě.

Vy mě zase chcete poučovat? Pane chytrý, policista přiblížil svou ne zcela hezkou tvář velmi blízko k mé, která ovšem také není moc hezká, spíše naopak, já tady mám několik hlášení, že se po vesnici potuluje pobuda v červené bundě, hledí lidem do oken a mává na děti se svým potlučeným obličejem. Takže znovu, kdo jste, kam jdete a proč?

Já jsem... slyším, jak mi selhává hlas a začíná se mi třást levá ruka, bydlím tady v tom domě, včera jsem se přistěhoval, tady vedle soused, pan starosta, by mi to mohl dosvědčit, říkám vyděšeně a opaku-

ji si otázky strážce řádu. Kdo jsem? Kam jdu? Proč? Na žádnou z nich nedokážu popravdě odpovědět. Jak mi vůbec může klást tolik složitých otázek najednou?

Policista zazvonil na starostu, strejdo, ahoj, znáš toho chlapa?

Ahoj, co potřebuješ?

Strejdo, znáš tady toho chlapa?

Koho?

Kdo to je? ptá se policista a ukazuje mi rukou do obličeje.

Tohle je nový učitel, zahulákal starosta z okna.

Prej se šel projít, křikl na něj policista a já si všiml, že na cestě okolo nás stojí několik nových posluchačů, které také zajímá, kdo jsem, kam jdu a proč.

Proč? optal se udiveně starosta.

To právě nevím, teď říká, že jde domů.

Proč nezůstal doma? To snad nemusel nikam chodit. Za kým jste šel, pane učiteli?

Já za nikým nešel, chtěl jsem se jen projít okolo, abych to tady trochu poznal, volám do otevřeného okna příliš velkého domu.

Co chcete poznat? Proč? Když něco nevíte, tak se mě zeptejte, to nemusíte nikam chodit.

No tak hlavně že se to trochu vysvětlilo, přebral zase iniciativu policista. Pane učiteli, nemůžete takhle strašit lidi, že budete chodit dokola a koukat na ně. Když někam dete, tak musíte vědět za kým a proč. To víte, tady na vesnici se lidi staraj jeden o druhýho, aby se každý staral sám o sebe. Vesnice má svý pravidla,

to musíte přijmout. Tak dneska to necháme být, že jste tady nový, však jsme taky jenom lidi.

Policista nasedl a odjel a já mu dokonce poděkoval a zamával. Připadal jsem si u toho trochu jako idiot. Zavřel jsem za sebou branku. Lidé na ulici stáli a doprovázeli mě pohledem, jako bych jim ještě dlužil nějaké odpovědi. U starosty se zavlnila záclona. Zpoza okna mě pozorovala jeho silueta. Snažím se zachovat klid. Musím se chovat úplně normálně, říkám si. Ale co je tady normální, ptám se sám sebe. Nutká mě to jít domů, ale to by si jistě pomysleli, že před nimi utíkám, že se schovávám, pomyslím si.

V kůlně nacházím, co potřebuji. Procházím mrtvým, rozkládajícím se listím. Jeho pach mě znovu uklidňuje. Z ulice mě stále sleduje několik postav. Z okna mě zpoza záclony pozoruje soused. Práce mi dodá řád. A klid, říkám si, hlavně klid. Stojím uprostřed zahrady o velikosti pět set šedesát tři metrů čtverečních. Hrabu listí. Lidé na ulici se již rozešli. Tahám hráběmi sem a tam, abych nakupil tlející listí na jednu hromadu. Starosta je stále v okně. Čekám, kdy do mě vstoupí klid a řád. Poslední paprsky v chladnoucích vrstvách vzduchu ostřelují holé větve stromů nad mou hlavou. Mrazivě jasné podvečery, kdy jsou obrysy světa tak zřetelné, že by se o ně dalo pořezat. Hrabu zetlelé listí. Slunce zmizelo z oblohy. Čekám, kdy se mi vyjeví skrytý a hlubší smysl této jednotvárné činnosti. Musí mít nějaký smysl, jinak by to přece nikdo nedělal, říkám si a přemýšlím, jestli i Slunce někdy nepocítí pochyby o tom, zda má smysl takhle

zbůhdarma svítit a spalovat svou vlastní podstatu jen proto, aby lidé na Zemi mohli tahat hrábě po zahradě. Musím na to přijít, říkám si a zuřivě hrabu listí v přerostlé trávě. Klid. Soustředím se na dech. Nádech, výdech. Být tady a teď. Všechno, co se děje, je správné, pomyslím si. Nechávám myšlenky přicházet a odcházet, zatímco se řítím pustnoucím vesmírem. Nádech a výdech. Být tady a teď. Všechno, co se děje, je správné, říkám si. Možná bych mohl být tady a teď někdy jindy, napadá mě. Nechám hrábě spadnout na zem a jdu domů. Být tady a teď někde jinde. Za žaluziemi souseda se pohne stín.

5.

Hospoda je poloprázdná. Přesto si není kam sednout. U každého stolu sedí jeden člověk s jedním rozpitým pivem. Všichni na mě upřou kalný pohled. Hledí kamsi za mě, jako bych jim zacláněl ve výhledu. Ve stejný moment zrak všichni odvrátí a upřou ho ve směru televizní obrazovky. Všichni se napijí. Všichni polknou. Televizní hlasatelka ohlásí, že tým B porazil tým A 2:1. Čuráci, ozve se od jednoho stolu.

Se posaďte, vybídne mě vetchá stařena za barem s výrazem, že už se v životě vyjádřila ke všemu, k čemu bylo třeba se vyjádřit.

Všimnu si volného stolu u okna. Sotva k němu vykročím, stařena zaskuhrá, tam sedí starej lesník, ten

chodí v sedm. Na můj zmatek ve tváři odpoví pokývnutím hlavy doprava. A skutečně je po její pravé straně jeden stůl volný. Vysazený v prostoru pod obrazovkou televize. Před dveřmi záchodu, jak zjistím vzápětí. Posadím se. Žena přede mě postaví bez ptaní pivo a vrátí se zpátky za bar. Zvednu zrak od piva před sebe. Hledí na mě upřeně osm párů očí. Pak se přesunou o metr výš a zaostří na televizi. Všichni hledí mým směrem, ale přesto mě nikdo nevidí. Laškovný hlas informuje o budoucích teplotách a tlaku vzduchu. Také tento týden zůstane krásný, bez mráčku a bez kapičky a na jeho konci se v nižších polohách dočkáme takřka letních teplot, raduje se bezejmenná, symetrická a generická tvář bez vrásek na počátku února.

Všichni tady zdechneme, ozve se od jednoho stolu rezignovaně. Vypiju pivo na jeden záťah, jako by mělo být skutečně mým posledním. Přemýšlím, zda je vhodné dát si ještě jedno. Přece jen, jsem učitel. První dojem je ten nejdůležitější a možná není nejvhodnější představit se v neděli vysedáváním v hospodě. Již jsem zde vyvolal určitý rozruch svou procházkou. Nejlepší bude, pomyslím si, když zaplatím a odejdu.

V myšlenkách se již vracím zpátky domů. Mou cestu přeruší další pivo na stole. Muži na mě opět upřou svůj kalný zrak. Dva z nich uznale pokývou hlavou. Jako by teprve teď zaregistrovali mou existenci.

Nový učitel, řekne jeden z nich a já nevím, zda je to otázka, nebo odpověď. Pokývnu hlavou. Na stole při-

bude panák kořalky. Ať se vám u nás líbí, tady je každý vítán, řekne vypitá stařena nezúčastněným tónem a zase zmizí. Ve mně zmizí panák páchnoucí tekutiny. Jistý muž pochvalně zamručí. Pak už nikdo nic neřekne. Každý si hledí svého piva a současně dávají pozor jeden na druhého, aby nikdo nebyl na suchu. V deset večer vypne stařena televizi. Seřadím se s ostatními chlapy do fronty na placení. Jsem jeden z nich. Konečně někam patřím. Otočí se ke mně myslivec, já vás vezmu s dětmi do lesa, pane učiteli, ať vidíte, jakou krásnou přírodu tady máme, řekne mi ožralý se skelným pohledem. Zase přijďte, ozve se za mnou venku, když se nejistým krokem vydám ke svému domovu, v hospodě se vyřeší úplně všechno, dodá jiný muž a pak se svět propadne do ticha. Motám se kolem plotů jistý si tím, že se nacházím tady a teď, ve světě, kde dva plus dva jsou pořád ještě čtyři. Ale za jakou cenu, říkám si.

7.

Holé větve stromů ozářily první paprsky rítící se nad povrchem planety. 7:25. Spal jsem déle, než jsem plánoval. Nepřekvapuje mě to. Málokdy běh událostí odpovídá mým záměrům. S tím počítám. Že se všechno odehraje jinak. Vypiju studené kafe připravené předešlý den a z okna kuchyně pozoruju menší kolonu aut rodičů, kteří své děti přivázejí do školy. Asi sem

jezdí zdaleka, pomyslím si, nejspíš má tato škola skvělou pověst, napadne mě. Pohled do zrcadla. Hladká tvář s pár šrámy, kterou bych nedokázal nikomu popsat. S kocovinou na jazyku práskám domovními dveřmi. Do tváře mě udeří záře školní budovy.

Mávám vyděšeně na projíždějící traktor. Zastavuje.

Dobrý den, něco vám z toho teče, to vypadá, že vám z toho teče olej, říkám muži za volantem překvapen sebedůvěrou, s jakou si dovoluju zastavit zasmušilého traktoristu, s jakou si vůbec dovoluju něco udělat.

V Číně dělají traktory, které žádný olej nepotřebují, odpovídá traktorista s krví podlitýma očima, jako by svůj stroj řídil od počátku věků.

To je možné, ale z vašeho traktoru olej teče, snažím se zopakovat svůj postřeh, zatímco vítr zdůrazňuje prázdnotu mezi námi.

Dnes už je možné všechno, mávne rukou muž, kterého zjevně nic nevyvede z míry, šílená doba tohle, dodá a zamíří s traktorem k horizontu událostí všedních dní.

Musím se toho mnoho naučit, říkám si a hledím za traktorem, který se ještě před horizontem se škubnutím zastavil, snad z obav, aby nezmezil beze stopy v pění dní. Na zemi se povalují jakési letáky, všímám si.

Patnáct párů očí mě přibíjí ke zdi a nikde žádný horizont, ve kterém bych se rozplynul. Jejich pohledy a mučivá kocovina.